

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH
TS. BẠCH ĐỨC HIỂN
(Chủ biên)

GIÁO TRÌNH THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

GIÁO TRÌNH
Thị Trường Chứng Khoán

Chủ biên: *TS. Bạch Đức Hiền*

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

Hà Nội - 2008

LỜI NÓI ĐẦU

Giáo trình thị trường chứng khoán được biên soạn lần đầu ở Trường Đại học Tài chính Kế toán Hà Nội năm 1998 và được sửa chữa, bổ sung tái bản năm 2000. Giáo trình đã đáp ứng nhu cầu tài liệu, học tập và nghiên cứu khoa học của cán bộ giáo viên và sinh viên trong thời gian vừa qua. Tuy nhiên, thực tế cho thấy thị trường chứng khoán Việt Nam đã trải qua gần 7 năm ra đời và phát triển, hoạt động của thị trường ngày càng đa dạng phong phú hơn. Mặt khác, về mặt lý luận nhiều vấn đề về thị trường chứng khoán được nhận thức sâu hơn và rõ hơn. Chính vì vậy, việc biên soạn giáo trình thị trường chứng khoán lần này nhằm cung cấp các kiến thức cơ bản về chứng khoán và thị trường chứng khoán, đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng về đào tạo và nghiên cứu khoa học của Học viện Tài chính cũng như yêu cầu của xã hội.

Giáo trình là công trình tập thể do *TS. Bạch Đức Hiền*, nguyên Trưởng bộ môn thị trường chứng khoán - Học viện Tài chính làm chủ biên và trực tiếp viết *chương 4, chương 5 và chương 6*, với sự tham gia biên soạn của các giảng viên:

- *TS. Hoàng Văn Quỳnh*, Trưởng Bộ môn thị trường chứng khoán viết *chương 1 và chương 2*;

- *TS. Dương Thị Huệ*, nguyên Phó Trưởng bộ môn thị trường chứng khoán viết *chương 3*.

Giáo trình thị trường chứng khoán được biên soạn lần này là kết quả của sự kết hợp kế thừa những ưu điểm của lần

biên soạn trước đồng thời và làm phong phú thêm nội dung khoa học rút ra từ lý luận và thực tế của thị trường chứng khoán Việt Nam. Tuy nhiên, thị trường chứng khoán là lĩnh vực phong phú, đa dạng và rất phức tạp, do vậy mặc dù tập thể tác giả đã hết sức cố gắng để hoàn thành giáo trình với chất lượng cao, song giáo trình sẽ không tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tập thể tác giả mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp quý báu của bạn đọc để giáo trình được hoàn thiện hơn trong lần xuất bản sau.

Học viện Tài chính chân thành cảm ơn các nhà khoa học trong và ngoài Học viện, gồm: PGS.TS. Nguyễn Thị Mùi; PGS.TS. Vương Trọng Nghĩa; TS. Đào Lê Minh; PGS.TS. Nguyễn Đình Kiệt; PGS.TS. Đinh Xuân Hạng; TS. Nguyễn Thế Thọ; TS. Nguyễn Thị Hoài Lê, đã đóng góp nhiều ý kiến quý báu trong quá trình nghiệm thu và hoàn thiện giáo trình này.

Hà Nội, tháng 3 năm 2008

**BAN QUẢN LÝ KHOA HỌC
HỌC VIỆN TÀI CHÍNH**

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Lời nói đầu	3
<i>Chương 1</i>	5
TỔNG QUAN VỀ THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN	
I. Khái niệm và chức năng của thị trường chứng khoán	5
1.1. Sự hình thành thị trường chứng khoán	5
1.2. Khái niệm về thị trường chứng khoán	9
1.3. Chức năng của thị trường chứng khoán	11
II. Cơ cấu, mục tiêu và các nguyên tắc hoạt động của thị trường chứng khoán	14
2.1. Cơ cấu của thị trường chứng khoán	14
2.2. Mục tiêu quản lý và điều hành thị trường chứng khoán	16
2.3. Các nguyên tắc hoạt động của thị trường chứng khoán	19
III. Các chủ thể tham gia thị trường chứng khoán	21
3.1. Nhà phát hành	21
3.2. Nhà đầu tư	22
3.3. Các tổ chức kinh doanh trên thị trường chứng khoán	26

3.4.	Các tổ chức có liên quan đến thị trường chứng khoán	35
IV.	Cơ chế điều hành và giám sát thị trường chứng khoán	40
4.1.	Sự cần thiết phải điều hành và giám sát thị trường chứng khoán	40
4.2.	Cơ chế điều hành và giám sát thị trường chứng khoán	41
V.	Xu hướng phát triển của các thị trường chứng khoán trên thế giới và những điều kiện cơ bản để phát triển thị trường chứng khoán ở Việt Nam	45
5.1.	Xu hướng phát triển của các thị trường chứng khoán	45
5.2.	Những điều kiện cơ bản để phát triển thị trường chứng khoán Việt Nam	47
	Chương 2	51
	CHỨNG KHOÁN	
I.	Khái niệm và đặc trưng của chứng khoán	51
1.1.	Khái niệm về chứng khoán	51
1.2.	Đặc trưng của chứng khoán	52
II.	Phân loại chứng khoán	54
2.1.	Căn cứ vào chủ thể phát hành	54
2.2.	Căn cứ vào tính chất huy động vốn	54
2.3.	Căn cứ vào lợi tức của chứng khoán	56

2.4.	Căn cứ theo hình thức chứng khoán	56
2.5.	Căn cứ theo thị trường nơi chứng khoán được giao dịch	57
III.	Một số loại chứng khoán cơ bản	57
3.1.	Cổ phiếu	57
3.2.	Trái phiếu	66
3.3.	Chứng chỉ quỹ đầu tư	76
3.4.	Chứng khoán phái sinh	77

Chương 3 87

THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN SƠ CẤP

I.	Đặc điểm của thị trường sơ cấp	87
II.	Các chủ thể phát hành chứng khoán	88
2.1.	Chính phủ	88
2.2.	Doanh nghiệp	89
2.3.	Quỹ đầu tư	92
III.	Các phương thức phát hành chứng khoán và quản lý Nhà nước đối với việc phát hành chứng khoán	92
3.1.	Các phương thức phát hành chứng khoán	92
3.2.	Quản lý Nhà nước đối với phát hành chứng khoán	96
IV.	Chào bán chứng khoán lần đầu ra công chúng	98
4.1.	Điều kiện chào bán chứng khoán ra công chúng	98
4.2.	Thủ tục chủ yếu chào bán chứng khoán lần đầu ra công chúng	100

4.3. Các phương thức chào bán chứng khoán ra công chúng	105
---	-----

Chương 4 115

THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN THỨ CẤP

I. Đặc điểm và cơ cấu của thị trường chứng khoán thứ cấp	115
1.1. Đặc điểm của thị trường thứ cấp	115
1.2. Cấu trúc của thị trường thứ cấp	116
II. Sở giao dịch chứng khoán	117
2.1. Khái niệm và chức năng của Sở giao dịch chứng khoán	117
2.2. Hình thức sở hữu và cơ cấu tổ chức Sở giao dịch chứng khoán	119
2.3. Thành viên giao dịch của Sở giao dịch chứng khoán	125
2.4. Niêm yết chứng khoán	129
2.5. Giao dịch chứng khoán ở Sở giao dịch chứng khoán	140
2.6. Hệ thống lưu ký, thanh toán bù trừ	163
2.7. Hệ thống công khai thông tin	170
III. Thị trường chứng khoán phi tập trung	174
3.1. Tổng quan về sự hình thành và phát triển thị trường chứng khoán phi tập trung (thị trường OTC)	174
3.2. Đặc điểm của thị trường chứng khoán phi tập trung	175

3.3. Phương thức giao dịch trên thị trường chứng khoán phi tập trung	179
--	-----

Chương 5 187

**PHÂN TÍCH CHỨNG KHOÁN
VÀ ĐẦU TƯ CHỨNG KHOÁN**

I. Lãi suất và các vấn đề liên quan đến lãi suất	187
1.1. Lãi đơn, lãi kép và giá trị tương lai	188
1.2. Kỳ hạn tính lãi và giá trị kép	193
1.3. Giá trị hiện tại	193
II. Phân tích trái phiếu	197
2.1. Ước định giá trái phiếu	197
2.2. Các đại lượng chủ yếu đo lường mức sinh lời của trái phiếu	198
2.3. Mối quan hệ giữa lãi suất thị trường, giá trái phiếu và các lãi suất của trái phiếu đang lưu hành	204
2.4. Các nhân tố chủ yếu ảnh hưởng đến giá trị thị trường của trái phiếu	205
III. Phân tích cổ phiếu	206
3.1. Tiếp cận các phương pháp chủ yếu phân tích cổ phiếu	206
3.2. Ước định giá cổ phiếu	211
3.3. Đánh giá hiệu quả đầu tư vào cổ phiếu	216
3.4. Những nhân tố chủ yếu ảnh hưởng tới giá cổ phiếu trên thị trường	219

IV.	Các chỉ số của thị trường chứng khoán	222
4.1.	Chỉ số giá	223
4.2.	Tổng giá trị thị trường và khối lượng, giá trị giao dịch	232
4.3.	Vòng quay vốn và vòng quay cổ phiếu	233
V.	Mục tiêu và các yếu tố chủ yếu ảnh hưởng đến quyết định đầu tư	233
5.1.	Mục tiêu đầu tư chứng khoán	233
5.2.	Những yếu tố chủ yếu ảnh hưởng đến quyết định đầu tư chứng khoán	237
5.3.	Đa dạng hoá đầu tư chứng khoán	243
VI.	Quỹ đầu tư chứng khoán	245
6.1.	Quỹ đầu tư và các chủ thể tham gia quỹ đầu tư	245
6.2.	Vai trò của quỹ đầu tư chứng khoán	248
6.3.	Phân loại quỹ đầu tư chứng khoán	253
	Chương 6	263

**THỊ TRƯỜNG TRÁI PHIẾU QUỐC TẾ
VÀ VIỆC PHÁT HÀNH TRÁI PHIẾU QUỐC TẾ**

I.	Trái phiếu quốc tế và thị trường trái phiếu quốc tế	263
1.1.	Trái phiếu quốc tế	263
1.2.	Thị trường trái phiếu quốc tế	266
II.	Phát hành trái phiếu trên thị trường trái phiếu quốc tế	273

2.1.	Những người tham dự vào quá trình phát hành trái phiếu	273
2.2.	Nội dung chủ yếu các giai đoạn của quá trình phát hành	276
III.	Những ưu thế và hạn chế của hình thức phát hành trái phiếu quốc tế	284
3.1.	Những ưu thế của hình thức phát hành trái phiếu quốc tế	285
3.2.	Những hạn chế của hình thức phát hành trái phiếu	286